

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Дисертаційна робота являє собою експериментально-фонетичне дослідження, присвячене порівнянню просодичних параметрів інтонації, характерних для україномовних, російськомовних та англomовних (британський варіант) телебесід.

Упродовж декількох десятиліть зарубіжні й вітчизняні вчені, представники різних наук — філософії, політології, психології, соціології та журналістики, які глибоко й всебічно досліджували мас-медіа, говорять про виняткову роль цього соціального інституту, що став сьогодні щоденною потребою соціокультурного життя людини, має можливості впливати на її світогляд, національну культуру і мову. Серед вітчизняних дослідників мас-медіа, особливо преси, добре відомі імена О. М. Гриценко, В. Й. Здоровеги, В. Ф. Іванова, М. М. Ковальнової, Н. В. Костенко, Е. П. Прохорова, В. В. Різуна та інших вчених. Великий тематичний розділ у літературі про мас-медіа складає телебачення. Дослідниками цього соціального феномена і його ролі в житті суспільства є Ю. А. Богомолів, О. К. Ваніна, А. С. Вартанов, О. В. Головчук, З. Е. Дмитровський, В. Д. Жугай, Я. Н. Засурський, С. А. Муратов, Ю. Г. Шаповал, О. М. Штурнак, А. Я. Юровський, А. В. Яковець тощо. Серед зарубіжних дослідників особливо вирізняють праці Е. Елвуда, Дж. Батлера, Г. Мак Люена, Д. Мак Уейла, Г. Стейнера, Е. Тоффлера, А. Толсона, Дж. Уолкера та інших.

Лінгвістичні розвідки останніх десятиліть (О. Л. Бакинська, О. Т. Барішполець, Б. А. Зільберт, Л. М. Змій, Ю. З. Кантор, А. В. Капішнікова, А. А. Котов, О. А. Курченкова, Л. М. Майданова, О. Ю. Найдьонов, М. А. Ягубова) присвячено розгляду питань моделювання масово-комунікаційної діяльності, технології маніпулювання, стратегії впливу засобів масової комунікації (ЗМК) на масову аудиторію. Аналізу піддаються лише просодичні особливості висловлювань в засобах масової інформації в цілому (А. Й. Багмут, І. В. Борисюк, Т. О. Бровченко, Г. П. Олійник). Проте телевізійний дискурс залишається маловивченою цариною. Дослідження, здійснені в цьому напрямі, мають експериментальний характер (Ю. В. Артемьєва) або присвячені аналізу таких телевізійних жанрів, як ток-шоу (К. В. Баранова, О. К. Довженко, М. Ю. Коченгін, Г. В. Кузнецов, О. Г. Ларіна, Н. В. Островська), телеінтерв'ю (Г. О. Денискіна, Л. В. Ухова, Н. В. Яшина), ігрові програми (М. А. Канчер, А. В. Юсіпович), теледебати (Ю. М. Іванова, О. В. Прасюк). При цьому телебесіда залишається за межами лінгвістичних досліджень. Отже, **актуальність** роботи зумовлено необхідністю подальшого вивчення дискурсу телебесіди, його жанрової специфіки і просодичних особливостей, осмислення яких відіграє неабияку роль для розуміння процесів впливу мовлення на поведінку реципієнта.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в рамках наукової теми кафедри германської філології Чорноморського державного університету імені Петра Могили «Актуальні питання національно-когнітивної і національно-мовної картин світу та проблеми міжкультурної комунікації» (номер державної реєстрації

0112U007695). Тему дисертації затверджено вченою радою Чорноморського державного університету імені Петра Могили (протокол № 2 від 16.10.2013 р.).

Мета роботи полягає у виявленні просодичних ознак, які характеризують телебесіду як жанр телевізійного дискурсу, у визначенні диференційних просодичних характеристик, що відрізняють типи телебесід на матеріалі трьох досліджуваних мов.

Зазначена мета передбачає розв'язання таких **завдань**:

- сформулювати концептуальну базу дослідження на основі аналізу наявних у спеціальній літературі даних;
- розкрити специфіку дискурсу телебесіди;
- надати розгорнуту типологію телебесід за тематичним принципом;
- виявити типологічно спільні просодичні характеристики різних типів телебесід та схарактеризувати специфічно-національні особливості просодії телебесіди, типові для кожної з трьох порівнюваних мов (мелодійний контур, фразові акценти, інтенсивність, темп, паузація).

Об'єктом дослідження є усний дискурс телебесіди як психолінгвістичний і лінгвістичний феномен.

Предмет дослідження складають просодичні параметри дискурсу україномовних, російськомовних і англійськомовних телебесід.

Матеріалом дослідження слугували 300 телебесід, трансльованих українськими, російськими й британськими телеканалами (УТ-1, УТ-2, Інтер, ОРТ, НТВ, Культура, Муз ТВ, ВВС, ІТV, Discovery та ін.), загальною тривалістю більше 100 годин.

У роботі застосовано наступні **методи**: описовий (для характеристики лінгвістичних особливостей досліджених телебесід), зіставно-порівняльний (для вияву схожих і відмінних параметрів в експериментальному матеріалі), метод спостереження (для з'ясування національно-специфічних особливостей досліджених телебесід), метод перцептивного аналізу матеріалу дослідження (зі слуховим і аудиторським аналізом), який дає можливість шляхом прослуховування експериментального матеріалу дослідження виявити просодичні засоби, спільні для різних видів телебесід; аналіз і індуктивне узагальнення фактичного матеріалу, які слугували підґрунтям для систематизації та об'єктивної лінгвістичної кваліфікації фактичного матеріалу. Метод кількісного аналізу залучено для встановлення об'єктивних кількісних характеристик просодичних параметрів телебесід різних видів; метод інструментального аналізу (комплексний метод фонетичного дослідження, що базується на електроакустичному методі) надав можливість описати об'єктивні акустичні особливості досліджуваних видів телебесід; метод статистичного аналізу (в основі якого лежить статистична обробка даних, отриманих у результаті перцептивного й електроакустичного видів аналізу) сприяв виявленню усереднених значень найважливіших просодичних параметрів, характерних для досліджених видів телебесід. Метод контекстуально-інтерпретаційного аналізу дозволив не тільки встановити провідні просодичні засоби, властиві різним видам телебесід, але й отримати ґрунтовне лінгвістичне спостереження, яке дозволило по-новому схарактеризувати результати

експериментально-фонетичного аналізу.

Достовірність результатів забезпечується застосуванням статистичної обробки отриманих даних, а також використанням методу комплексного вивчення лінгвістичних особливостей інтонації, всебічно розробленого А. Й. Багмут, Т. О. Бровченко, О. А. Бризгуною, В. Г. Волошиним, Л. В. Златоустовою, Т. М. Корольовою, В. Г. Таранцем, О. І. Стеріополо, Л. К. Цеплітисом, а також застосуванням методу статистичної обробки матеріалу дослідження.

Наукова новизна роботи полягає у виявленні типологічно спільних і конкретно-мовних характеристик в частотній, динамічній та темпоральній організації просодії досліджених типів телебесід. Вперше отримано об'єктивні дані стосовно спільних і конкретно-мовних просодичних характеристик оформлення телебесід на матеріалі близько та неблизькоспоріднених мов.

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що лінгвістичний аналіз дискурсу телебесіди як особливої форми телекомунікації є внеском у розробку актуальних питань загального мовознавства — теорії мовленнєвої комунікації, теорії дискурсу, інтонології. Дослідження інтонаційної своєрідності дискурсу телебесіди й виявлення специфічних інтонаційних характеристик, типових для спонтанної мовленнєвої комунікації досліджуваного типу, має важливе значення для подальшого вивчення телевізійного мовлення в галузі фоностилїстики, в якій жанр телебесіди ще не був предметом опису.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання результатів роботи під час навчання студентів-лінгвістів сприйняттю спонтанного діалогічного мовлення на автентичному матеріалі (на матеріалі україномовних, російськомовних і англомовних телебесід), що є важливим складником процесу навчання іноземній мові в умовах аудиторного білінгвізму. Крім того, отримані результати, одержані в ході проведеного дослідження, можуть бути використані в лекційних курсах із загального мовознавства (розділ «Типологія»), із фоностилїстики (розділ «Просодичні особливості публіцистичного стилю»), із психолінгвістики (розділ «Психолінгвістичний аналіз процесів породження і сприйняття мовлення»).

Публікації. Основні результати дослідження відображено в 6 одноосібних наукових статтях, які опубліковано в українських та іноземних фахових наукових виданнях.

Структура і обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів із висновками до них, загальних висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 193 сторінки, з яких 166 сторінок основного тексту, що містить 2 рисунки, 12 діаграм і 37 таблиць. Список використаних джерел нараховує 302 позиції, з яких 68 – іноземними мовами.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дисертації, визначено актуальність, мету та основні завдання дисертаційної роботи, об'єкт, предмет, методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичну і практичну значущість роботи, наведено відомості про апробацію одержаних результатів, описано

структуру дисертаційного дослідження.

Перший розділ «Теоретичні передумови дослідження дискурсу телебесіди», який складається з чотирьох підрозділів, висвітлює основні теоретичні проблеми вивчення засобів масової інформації, місце телебесіди в жанровій класифікації ЗМІ та її характерні ознаки, особливості телебесіди як виду усного дискурсу, у розділі надається розгорнута типологія різновидів телебесід, а також подано детальний аналіз функціонально-стильових особливостей різноманітних видів україномовних, російськомовних і англomовних телебесід.

Телебесіда відноситься до телевізійних жанрів аналітичної публіцистики і є питально-відповідною формою обговорення різних проблем із певною політичною або освітньо-виховною метою. Бесіда може бути колективною (не більше 25-30 учасників), груповою (8-10 учасників), а також індивідуальною (Э. Г. Багиров, Р. А. Борецкий, А. Я. Юровский). Зазвичай такі передачі присвячені темам, що мають певне суспільне значення: політичним, економічним, соціальним, морально-етичним, науковим та іншим.

На відміну від інтерв'ю, ведучий телебесіди має більше функцій і прав: він не обмежується з'ясуванням фактичної інформації, а бере активну участь у розмові, має власну позицію з обговорюваних в бесіді питань. Порівняно з ток-шоу телебесіді не властива видовищність, і немає необхідності в залученні глядачів у залі.

Дискурс телебесіди є складною багатоаспектною єдністю творів мовленнєво-розумової діяльності комунікантів, у якій поєднано такі аспекти телевізійного дискурсу: 1) технічні особливості телевізійного простору; 2) психосоціальний контекст цільового впливу, орієнтованого на маси і окремі групи одержувачів; 3) пресупозиційна база, яка сприяє оптимальній взаємодії всіх структурних елементів у бесіді.

Конститутивними ознаками телебесіди як виду дискурсу є учасники, цілі, цінності, стратегії, тематика, різновиди, прецедентні тексти, дискурсивні формули, сценарність і драматургічність.

Аналіз жанру телебесіди дозволяє виокремити наступні її особливості: 1) наявність ігрових елементів, елементів театралізованої вистави тощо; 2) характер мовленнєвої поведінки ведучого, не обмеженого завданням нейтрального запиту інформації; 3) потрібний адресат, а саме наявність слухачів у студії, що виконує компенсаторну функцію: як двійник телеаудиторії, вона створює ілюзію інтерактивності, яка повинна підвищити ефективність проведення цього дискурсу; 4) простота тематики.

На організацію дискурсу телебесіди впливають:

- мотив, цілі, наміри, які спонукають комуніканта до мовленнєвої діяльності;

- аналіз комунікативної ситуації, який передбачає урахування місця, часу та інших умов спілкування, створення моделі адресата (урахування його соціального статусу, ступеню знайомства, професії, віку, етнічної належності, його знань, попередні очікування та інші психологічні параметри);

- створення когнітивного образу контекстуальної ситуації, яка

співвідноситься з ситуативними моделями, соціальними сценаріями, наявними в пам'яті;

- активізація вибраної ситуативної моделі, яка заповнюється відповідною інформацією і згідно з якою обирають стратегію і план мовленнєвого процесу.

Для створення «ефекту видовищності» автори телебесід вдаються до цілої системи ретельно продуманих прийомів (технічних, «людських» і мовленнєвих), що використовуються для відповідного «оформлення» мовлення, і які разом зі сценарною розробкою останнього складають драматургію жанру.

Модель телевізійного жанру телебесіди будується на основі його лінгвістичних і екстралінгвальних ознак з урахуванням інтерактивного характеру телекомунікації та національно-культурної специфіки спілкування комунікантів у телевізійній телебесіді.

У функціональному й семантичному плані телебесіді властива гнучкість. Тому дискурс телебесіди запозичає риси інших дискурсивних практик і комбінує їх відповідно до стратегічної лінії організаторів інтеракції, підвищуючи тим самим ілюкативний потенціал трансльованого повідомлення, завдяки чому формується поліреференційна й багатоінтенційна модель дискурсу телебесіди.

При цьому композиційна структура телебесіди стабільна: зачин (початок) — розвиток — кульмінація — розв'язка (завершення).

Зачин містить 1) вітання телеаудиторії ведучим, 2) визначення теми телебесіди, 3) представлення гостей (і експертів).

У телебесіді «Про життя» (14.10.12), наприклад, визначення теми й представлення гостей частіше за все здійснюється у вигляді ролика на початку програми до або після привітання телеглядачів. За відсутності відеоролика зачин має таку структуру — тема телебесіди: «*Britain's Identity*» (програма «HARDTalk», вихід в ефір 03.05.11).

Вітання телеаудиторії ведучою Іриною Першиною: «*Здрастуйте, дорогі глядачі й телеглядачі!*» («Лікарі»: Показник віку, 01.02.12).

Позначення теми телебесіди ведучим Джонатаном Фрідлендом: «*Tonight, will present century be our last?*» («Talk Show»: Our Final century, 28.04. 09).

Представлення гостей (і експертів) ведучим Дмитром Корчинським: «*Для обговорення цих питань до мене в студії приєдналися...*» («Подвійний доказ»: Суперечлива імміграція, 09.08.11).

Основна частина телебесіди включає розвиток і кульмінацію. Розвиток — це безпосереднє обговорення визначеної теми, розкриття характерів героїв, представлення різних поглядів на означену проблему, пошук рішень. Кульмінація телебесіди — ця подія, що викликає найбільшу емоційну напругу в учасників програми.

Так, в телебесіді «Процес», що розповідає про масове впровадження до життя москвичів системи постійного нагляду на вулицях і в громадських місцях («Світ під наглядом», 12.05.11), кульмінацією став вислів одного із запрошених гостей передачі, що висловив незадоволення щодо нововведення: «*Я думаю, ніхто не захоче опинитися в ситуації, де кожний аспект нашого життя буде відомим, скажімо, поліції*».

Розв'язка, як правило, складається зі 1) слів подяки ведучого на адресу всіх залучених до програми людей за участь і увагу, 2) презентації висновку; 3) прощальних слів.

Наприклад, в телебесіді «Judge For Yourself», присвяченій проблемі впливу засобів масової інформації на підростаюче покоління («Is Media Your Child's Other Parent?», 10.07.09), розв'язка має такий вигляд: 1) «*Thank you, Jim, so much*»; 2) «*His book is called "Other Parent" — something to think about for everybody. And I know you've got lots things to think about. You've gotta think about "Does Dylan rule or do we rule?"*»; 1) «*Also thanks to all my guests for sharing your stories today. We really appreciate it, really appreciate your being here*»; 3) «*Bye everybody*».

Всі учасники бесіди мають свою позицію, але під час розмови всі вони – рівноправні партнери. Це сприяє об'єктивному висвітленню предмету розмови. Тому що дуже часто журналіст та інші учасники бесіди можуть мати свої особливі позиції, які орієнтують їх на висвітлення інших аспектів, інших якостей, достоїнств, недоліків, зв'язків обговорюваного предмету. Таким чином, в бесіді обов'язково виявиться багатобічне, поліфонічне бачення предмету, що посилить об'єктивність, адекватність його розгляду.

Роль ведучого, в яку входить керування бесідою в студії, орієнтуючи її на інтереси масового глядача, обумовлює його авторитарна мовленнєва поведінка. Ведучий телебесіди неминуче здійснює мовленнєвий вплив, спрямований як на безпосередніх співрозмовників у студії, так і на масового адресата.

Основними рисами комунікаційного акту в умовах масової комунікації слід вважати опосередкований характер зворотнього зв'язку, специфіку адресанта (корпоративне створення медіа-повідомлення і персоналізація його відправника) та адресата (масовий адресат). Зазначеними рисами й визначається своєрідність медіа-повідомлень у телебесіді, їх семантико-тематичні, мовні та інші особливості.

Масово-інформаційний дискурс, до якого відноситься телебесіда, є одним із найбільш «риторично» навантажених, оскільки здійснення мовленнєвого впливу на масову аудиторію є одним із першочергових завдань ЗМІ (маніпулююча, регулятивна функція ЗМІ).

Найпоширенішими метатекстовими показниками (термін А. Вежбицької) усного дискурсу телебесіди є конструкції, що вказують на формальну, лінійну організацію мови, а саме:

1) орієнтири, що вказують на послідовність частин, наприклад:

Вітаємо вас у студії програми «Еготера»! Якщо ви готові, почнемо із запитання до нашого першого гостя. (21.10.09)

2) орієнтири, які представляють ведучих, програму і гостей, що беруть в ній участь. Наприклад:

Hello and welcome to "Mag" programme, that keeps you to date on all twists and turns in world technology law. My name is Matthew Magee, and coming on this week's show we talk to Ross Anderson, Foundation for Information Policy Research chairman. (19.03.12)

3) орієнтири, які вказують на початок і завершення програми:

Добрый вечер! В эфире программа «Времена». Я — Владимир Познер.
(24.11.07)

На сегодня всё. Берегите себя и своих близких. Это была передача «Пусть говорят». До свидания! (13.12.08)

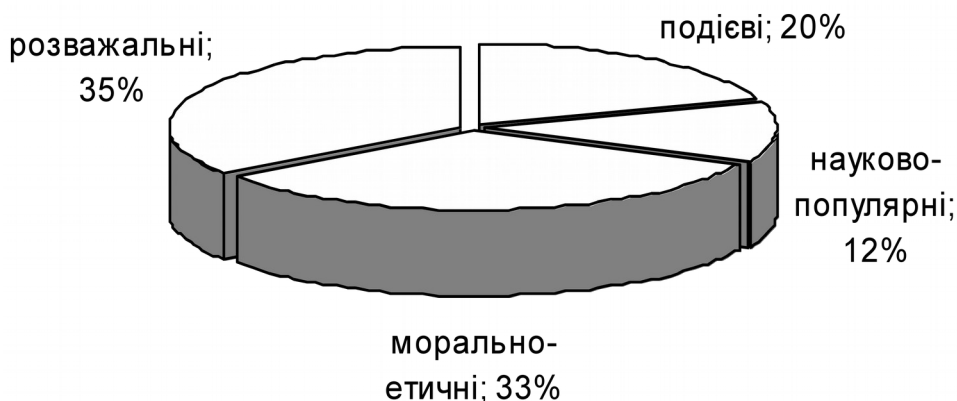
Крім вищезазначеної групи в телебесідах наявні також орієнтири підсумкових міркувань (*Let me ask you a final question*); конструкції, що містять загальновідому інформацію (*You may remember our guest from an almost legendary documentary broadcast on BBC ONE in 1989, as part QED series*); виокремлюючи найзначущі відрізки в тексті (*In our last few seconds let me put to you a cruel question*) (HARDTalk, 27.10.08).

У дискурсі телебесіди ми можемо спостерігати єдину тематичну цілісність. Тематична структура телебесіди вирізняється тим, що в передачі може бути представлена тільки одна тема. В цьому випадку ми виділяємо один тематичний блок, представлений кількома дискурсивними блоками.

Разом з комунікативним завданням, що об'єднує дискурс телебесіди в єдине ціле, є ще одна категорія, що пов'язує всі тематичні блоки програми між собою, — це категорія тимчасової локалізованості.

У телебесідах не спостерігається послідовний опис подій (на відміну від інформаційних передач), більше значення має обговорення деякої проблеми, міркування про загальний стан речей, про соціально-культурний досвід в цілому.

Аналіз усього масиву експериментального матеріалу українською, російською і англійською мовами дав змогу виокремити чотири групи телебесід залежно від тематичного принципу, а саме: подієві (20%), науково-популярні (12%), морально-етичні (33%) і розважальні (35%), які відрізняються тематикою, завданнями, а також колом запрошених гостей та експертів (див. діагр. 1).

Діаграма 1. Класифікація телебесід за тематичним принципом

До подієвих телебесід відносять програми, завданням яких є аналіз ситуації, що склалася, як у нашій країні, так і кордоном, а також подальшого прогнозування тих чи інших подій. Тематика досліджених телепередач цієї групи в більшості випадків обмежується соціально-політичними й

економічними проблемами. Це, у свою чергу, визначає й коло запрошуваних до студії експертів цих сфер діяльності — громадських діячів і політиків, економістів і бізнесменів, соціологів і політологів. Подієві телебесіди, як правило, транслюють не рідше одного разу на тиждень. При цьому, 80% з досліджуваних програм («Саме той», «Погляд», «Свобода слова», «Темник», «Времена», «Процес», «Основний інстинкт», «Дзеркало», «Dateline London», «Agenda», «Late Tackle», «HARDTalk») виходять в прямому ефірі. Для 40% проаналізованих подієвих телебесід характерним є наявність так званого «зворотного зв'язку» з телеглядачами за допомогою телефонних дзвінків до студії («Погляд», «Процес», «Agenda») або з глядачами в студії за допомогою інтерактивних технологій, що дозволяє в режимі реального часу стежити за реакцією глядацької аудиторії («Саме тієї», «Основний інстинкт», «Late Tackle»).

Науково-популярні телебесіди є програмами, основним завданням яких є просвітницька робота з телеглядацькою аудиторією, коли в доступній формі розповідають про цікаві явища й відкриття, що відбуваються в різних галузях науки. Як експертів до студії запрошують відомих вчених, академіків, винахідників, представників громадських організацій. Телепередачі, що належать до цієї групи, як правило, транслюються один раз в тиждень. Для них, як і для публіцистичних телебесід, не є характерним вихід в прямому ефірі, і зворотний зв'язок з телеглядачами обмежується звичайною й електронною поштою, а також телефонними дзвінками до редакції програм.

Теми морально-етичних телебесід є найрізноманітнішими порівняно з досліджуваними програмами інших груп. Завданням морально-етичних телебесід є поширення ідей культури й добра, а також надання допомоги, підтримки людям у вирішенні складних життєвих ситуацій. При цьому проблеми розглядають не в світовому або державному масштабі, а на рівні конкретних осіб — від загальноновизнаних кумирів до робітників і домогосподарок.

Спектр запрошених до студії гостей також є найширшим серед досліджуваних груп телебесід. Популярні актори та політики, спортсмени й державні діячі, видатні вчені та відомі діячі культури й мистецтва, зірки естради й дипломати, економісти й соціологи, журналісти й бізнесмени, правозахисники й психологи, а також багато інших обговорюють найважливіші аспекти людських стосунків, намагаються знайти шляхи виходу зі складних психологічних ситуацій.

Для морально-етичних телебесід регулярність виходу в ефір не така важлива, як для подієвих передач, і коливається від декількох разів на тиждень («Про життя», «Пусть говорят», «My Secret») до двох разів на місяць («Наголос», «Подвійний доказ», «Версть», «Sarah... Surviving Life»).

Слід також зазначити, що тільки 20% з проаналізованих морально-етичних передач виходять в прямому ефірі («Подвійний доказ», «Принцип доміно», «My Secret»). Крім того, телеглядачі програм «Принцип доміно» можуть телефонувати до студії й брати участь у дискусії разом із запрошеними гостями. А телеглядачам програм «Подвійний доказ» і «My Secret» надають

можливість брати участь у обговоренні за допомогою інтерактивного голосування в студії.

Розважальні телебесіди відносяться до програм, основними задачами яких є обговорення найцікавіших явищ в суспільному і культурному житті країни, а також створення у телеглядачів гарного настрою. Цим визначається і круг запрошуваних в студію гостей — зірок театру, кіно і естради, відомих діячів культури і мистецтва, а також неординарних осіб, діяльність яких пов'язана з темою обговорення. Для розважальних телебесід, також як і для подієвих телебесід, важлива регулярність виходу в ефір. Тому передачі цієї групи транслюються, як правило, від одного («СВ-шоу», «Українські пристрасті», «Перша експедиція», «Приглашает Борис Хоткин», «Акулы пера», «Patrick Kielty Almost Live», «Knowing Me, Knowing You», «The Chuck Woolery Show») до п'яти («15 хвилин до завтра», «Город женщин», «Страна советов», «On Side») разів на тиждень. При цьому слід зазначити, що відсоток програм, які виходять в прямому ефірі, рівно як і відсоток передач із застосуванням інтерактивного опиту, в групі розважальних телебесід удвічі менше відповідних показників в групі подієвих телебесід. Так, 40% досліджених розважальних телебесід виходять в прямому ефірі («Українські пристрасті», «15 хвилин до завтра», «Страна советов», «Город женщин», «Knowing Me, Knowing You», «Patrick Kielty Almost Live»), а в 20% програм цієї групи телеглядачам надається можливість взяти участь в дискусії за допомогою контактних телефонів («Українські пристрасті», «Страна советов», «Patrick Kielty Almost Live»).

Спостереження функціонально-стильових особливостей телебесід дозволило встановити типологічно спільні лінгвістичні ознаки, які підтвердили жанрову однорідність експериментального матеріалу.

Другий розділ «Методика проведення експериментального дослідження просодичних параметрів телебесіди», який складається з чотирьох підрозділів, містить опис методики, матеріал і процедуру експериментально-фонетичного дослідження мовленнєвих одиниць, використаних у різних видах телебесід, а також використані у роботі кількісні методи обробки отриманих даних.

Під час проведення фонетичного аналізу застосовувався метод комп'ютерної обробки мовленнєвого сигналу, що дозволяє наочно показати єдину картину фонетичної структури мовленнєвого дослідження й описати експериментальні дані на його сегментному і суперсегментному рівнях.

Дослідження просодичних характеристик обраних видів телебесід потребувало виконання таких завдань:

- 1) підтвердити/спростувати правильність висунутої класифікації видів телебесід;
- 2) виявити ролі різних інтонаційних засобів у диференціації видів телебесід.

Обробка кількісних значень, отриманих у результаті класифікації досліджених телебесід, вимагала застосувати ймовірно-статистичний метод, за допомогою якого було визначено достатність і надійність вибірки текстів досліджених телебесід для експериментально-фонетичного аналізу.

За допомогою проведених розрахунків підтверджено достатність об'єму

матеріалу дослідження з 20-ти україномовних, 20-ти російськомовних і 20-ти англомовних телебесід для виконання подальшого дослідження, з яких було відібрано по 3 композиційні сегменти (далі КС), що склало 900 фрагментів: початок, кульмінація і завершення відповідно вступному, ключовому і завершальному сегментам за визначенням І. Г. Кошевої. Зазначені сегменти, на думку інформантів-носіїв мови, найбільш чітко виражали кожний з чотирьох досліджуваних видів бесід, загальною тривалістю 1127 хв. Розподіл експериментального матеріалу зазначено на рис. 1.

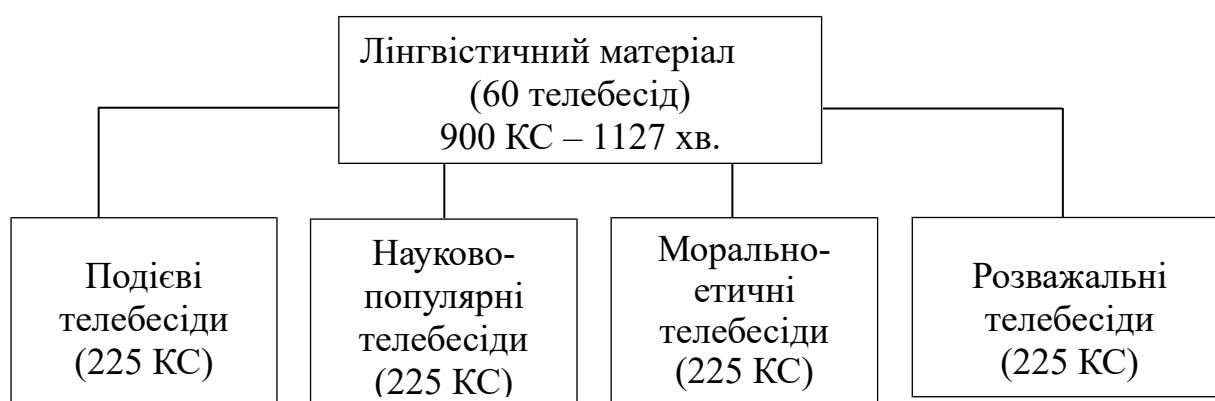

Рис. 1. Розподіл експериментального матеріалу дослідження

Комплексний метод дослідження інтонації, вживаний у дисертації, містив як суб'єктивні, так і об'єктивні методи дослідження.

До суб'єктивних методів належать: вивчення літератури предмету; відбір методом суцільної вибірки україномовних, російськомовних і англомовних телебесід згідно з розробленою класифікацією видів телебесід; слуховий і аудиторський види аналізу.

Перцептивний аналіз передбачав наявність слухового і аудиторського аналізу, який складався з двох етапів. Слуховий аналіз звукових текстів телебесід проводився самим дослідником з метою відбору зі всього переліку текстів телебесід певної кількості і якості звукового матеріалу, необхідного для проведення аудиторського і електроакустичного видів аналізу.

Під час багаторазового прослуховування було відібрано початкові, кульмінаційні та завершальні сегменти, які відповідають нормативній дикторській реалізації. При цьому було враховано такі параметри оцінки мовлення окремого диктора: артикуляційна чіткість, вираженість (нечітка, чітка, надчітка), загальний темп мовлення (дуже повільний, помірний, дуже швидкий), загальна сила звучання звуку (дуже тихо, помірно, дуже гучно).

Після прослуховування й первинного відбору записаний матеріал було перенесено на робочу плівку для первинного аудиторського аналізу.

Перед проведенням першого етапу аудиторського аналізу аудиторів-носіїв мови ознайомили з процедурою аналізу, пояснили порядок заповнення карток аудиторського аналізу. Під час виконання завдань магнітний запис тексту прослуховувався тричі.

Зазначений етап аудиторського аналізу передбачає роботу з

інформантами, що дозволяє доповнити й уточнити проведений дослідником слуховий аналіз, а також визначити ступінь відмінності й ідентифікації досліджених видів телебесід.

Слуховий аналіз звукових текстів телебесід проводився самим дослідником з метою відбору зі всього переліку текстів телебесід певної кількості і якості звукового матеріалу, необхідного для проведення аудиторського і електроакустичного видів аналізу.

З метою виявлення можливих відмінностей під час слухової інтерпретації аналізованих телебесід важливим моментом є правильний підбір інформантів, учасників аудиторського аналізу. Так, під час відбору серед носіїв української, російської та англійської мов (перша група інформантів) було враховувано такі важливі чинники, серед яких основними є освітній рівень аудиторів, що передбачає наявність філологічної освіти, народження і постійне перебування на території Англії, а також знайомство з правилами нормативної вимови. Таким чином, у фонетичному аналізі взяли участь п'ять носіїв мови, що мають вищу гуманітарну освіту віком від 30 до 45 років.

Завданням першої групи інформантів було:

- 1) визначити відповідність мовлення дикторів нормам сучасної української, російської або англійської мови;
- 2) визначити види досліджуваних телебесід.

Друга група інформантів складалася з п'яти аудиторів, що мають вищу філологічну освіту і є спеціалістами в галузі української, російської та англійської фонетики, віком від 25 до 40 років. Всі аудитори цієї групи вивчали мову як спеціальність і володіють нею як рідною або як іноземною.

Завдання другої групи інформантів було поділено на два етапи. На першому етапі їм належало:

- 1) визначити структурні особливості вступних, ключових і завершальних композиційних сегментів досліджуваних телебесід:
 - а) виокремити в кожному композиційному сегменті репліку-стимул і репліку-реакцію;
 - б) визначити змістовий центр стимулюючих і реагуючих реплік;
 - в) позначити синтагматичне членування кожної фрази у складі досліджуваних композиційних сегментів;
- 2) ідентифікувати типи наявних пауз на стику репліки-стимулу і репліки-реакції в досліджуваних композиційних сегментах;
- 3) фіксувати і визначити тип наголосу (логічний і емоційний) в досліджуваних композиційних сегментах.

На другому етапі аудиторського аналізу завданням аудиторів було визначення суб'єктивно сприйраних фізичних ознак інтонації початкових, кульмінаційних і завершальних композиційних сегментів досліджуваних телебесід:

- 1) висотний рівень — низький, середній, високий;
- 2) тип термінального тону (мелодія завершення) — спадний, висхідний, спадно-висхідний, висхідно-спадний, змішаний, рівний;
- 3) гучність вимови — тихо, нормально, голосно;

4) швидкість вимови (темп) — повільно, середньо, швидко;

5) міжсинтагматичні паузи — коротка, середня, довга.

Комп'ютерний аналіз акустичних параметрів досліджуваних видів телебесід разом із статистичною обробкою та аналізом отриманих кількісних результатів належать до об'єктивних методів дослідження інтонації.

Метою комп'ютерного аналізу було з великого обсягу зразків відібрати композиційні сегменти, які склали вузький перелік найхарактерніших прикладів. До вузького переліку увійшло 36 КС (по 3 КС з 4-х досліджених видів україномовних, російськомовних і англійськомовних телебесід): 9 КС з подієвих бесід, 9 КС з науково-популярних, 9 КС з морально-етичних, 9 КС з розважальних, загальним звучанням 87 хвилин.

Під час запису експериментального матеріалу було застосовано метод комп'ютерного аналізу мовленнєвого сигналу, що використовують у лінгвістиці. Вживання новітніх комп'ютерних мовленнєвих технологій дозволяє на сучасному етапі здійснити електроакустичний аналіз, одночасно здійснюючи процедуру інструментальної обробки даних менш трудомісткої, більш точної і наочної. Для обробки мовленнєвих сигналів з виділення частоти основного тону (далі ЧОТ), інтенсивності та тривалості було використано програму Praat, розроблену Інститутом Фонетичних досліджень м. Амстердама (2002 р.).

Програма PRAAT надає лінгвісту комп'ютерний еквівалент фоноакустичної лабораторії, даючи можливість здійснити інструментальний аналіз звучного тексту конкретної мови. Можливості програми дозволяють записувати, відтворювати і аналізувати монофонічне мовлення з частотою 22050 Гц. Програма дає можливість отримати зображення осцилограми й автоматично виділених параметрів частоти основного тону (від 60 до 600 Гц) і високочастотної інтенсивності (від 0 до 100 дБ) в тимчасовому розгортанні. Дослідник може одночасно спостерігати за зареєстрованим мовним відрізком і прослуховувати його текст. Комп'ютерні інтонограми дають можливість отримати інформацію про основні акустичні характеристики синтагм і фраз.

Як технічні засоби було використано IBM сумісний комп'ютер, а також аудіомагнітофон Panasonic RX-DT37. Мовленнєві фрагменти оцифровувалися за допомогою програми Sound Forge 6.0 і вводилися в пам'ять комп'ютера у формі мовленнєвих файлів у форматі *wav*.

У результаті було отримано зразки інтонограм, які було роздруковано на принтері Hewlett Packard LaserJet 1100 на звичайному стандартному папері. Зразок отриманої комп'ютерної інтонограми зазначено на рисунку 2. У верхній частині рисунку зазначено криву інтенсивності; у середині листа надано криву огинаючої ЧОТ; у нижній частині листа зареєстровано осцилограму — показники звукових коливань мовного відрізка; ліворуч по вертикалі горизонтальними рисками зазначено відрізки вибраного діапазону в лінійному масштабі.

У горизонтальному рядку під осцилограмою зазначено ключові слова. Шкала часу знаходиться на горизонтальних лініях, розташованих під кривою інтенсивності, частоти основного тону і осцилограмою. Процедура обробки

отриманих інтонограм відбувалася так: 1) в межах кожної фрази було встановлено межі синтагм; 2) було виділено ключові слова і склади і 3) було проведено аналіз досліджуваного фрагмента мовлення з акустичним контролем.

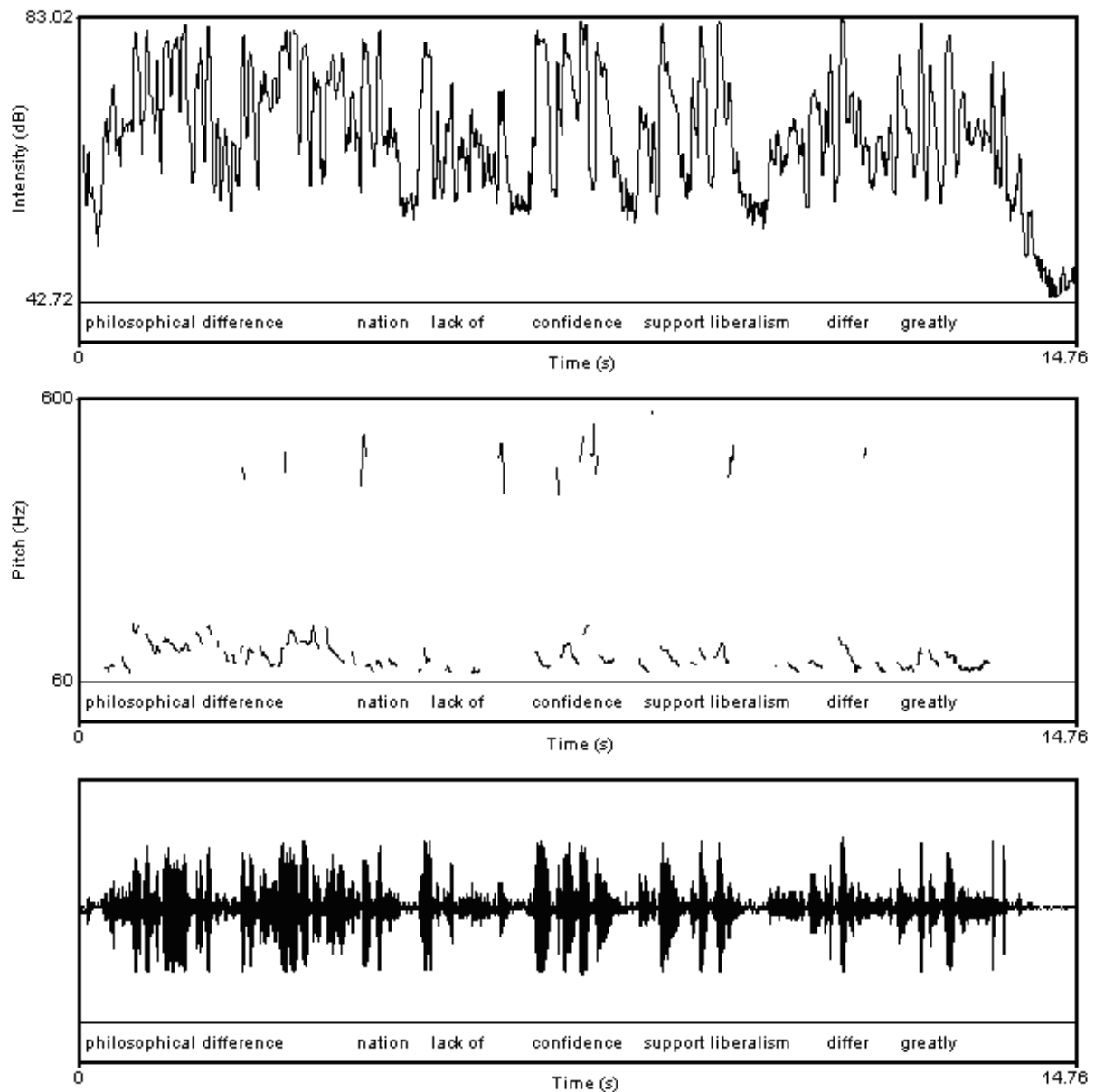

Рис. 2. Зразок комп'ютерної інтонограми кульмінаційного композиційного сегменту морально-етичної телебесіди з виділенням ключових слів

Під час проведення електроакустичного аналізу було враховано взаємозв'язок між суб'єктивними (сприйнятими) характеристиками й об'єктивними (акустичними) параметрами мовлення, а саме те, що мелодія є корелятом розподілу ЧОТ в часі; гучність відповідає інтенсивності; швидкість мовлення залежить від тривалості звучання мовленнєвих одиниць і характеру розподілу пауз.

Експериментально було проаналізовано такі просодичні параметри: частотний, динамічний і часовий.

Частотні характеристики досліджуваної діалогічної єдності було проаналізовано за такими параметрами:

- 1) пікове (максимальне) значення ЧОТ КС;
- 2) частотний інтервал КС;
- 3) частотний діапазон КС;
- 4) локалізація пікового значення ЧОТ у синтагмі (1 наголошений склад, шкала, ядро).

Аналіз динамічного компоненту інтонації містив розгляд таких параметрів:

- 1) пікове (максимальне) значення інтенсивності в КС;
- 2) діапазон інтенсивності в КС;
- 3) локалізація пікового значення інтенсивності в синтагмі (перший наголошений склад, шкала, ядро).

Під час вивчення часового параметра було розглянуто такі характеристики:

- 1) середні значення тривалості структурних елементів фраз (мс);
- 2) середньоскладова тривалість корпусу у фразі (мс);
- 3) середньоскладова тривалість фраз (мс);
- 4) середньоскладова тривалість міжсинтагматичних пауз (мс);
- 5) об'єм міжсинтагматичних пауз (мс).

Акустичні просодичні характеристики було підраховано за комп'ютерними інтонограмами за допомогою метричної лінійки або реєструвалися комп'ютером автоматично.

Досліджені види телебесід було проаналізовано за допомогою цілого ряду як загальних, так і спеціальних методів, які в цілому сприяли систематизації та об'єктивній лінгвістичній кваліфікації фактичного матеріалу.

У **третьому розділі** «Порівняльний аналіз просодичного оформлення досліджуваних телебесід», який складається з чотирьох підрозділів, зроблено системний опис просодичної організації різних видів досліджених телебесід, наведено результати перцептивного та електроакустичного видів аналізу просодії телебесід, а також подано їх лінгвістичну інтерпретацію.

У проведеному дослідженні аналізуються основні питання, пов'язані з проблемою функціонування просодичних засобів реалізації мовленнєвих одиниць, використовуваних у різних типах україномовних, російськомовних і англійськомовних телебесід. Розв'язання цієї проблеми викликає труднощі у зв'язку з тим, що кожний з її аспектів (модальність з її багатоплановістю і тісним зв'язком з іншими мовними категоріями та інтонація з її багатофункціональністю) є надзвичайно складною системою, а їх взаємодія ще більшою мірою ускладнює дослідження. У цих умовах очевидна необхідність системного підходу для адекватної інтерпретації отриманих результатів. Вирішальною перевагою зазначеного підходу є те, що аналіз інтонаційних засобів, характерних для різних типів україномовних, російськомовних і англійськомовних телебесід виконується не тільки в плані встановлення внутрішньосистемної структури, але й функціональної організації об'єкта в реальних умовах комунікації. Вивчення механізмів виникнення та

функціонування досліджуваного явища в інтонаційній побудові мови виявилось одним із провідних напрямів дослідження.

Результати аудиторського аналізу дали змогу зафіксувати чітку відмінність у просодичних особливостях мовленнєвих одиниць, використаних в усіх телебесідах. Отримані суб'єктивні показники були підтверджені даними електроакустичного аналізу.

Здійснений експериментально-фонетичний аналіз показав наступні типологічно спільні акустичні риси в трьох порівнюваних мовах.

Подієві телебесіди характеризуються середнім висотним діапазоном голосу (39%) і середніми паузами (34%), що зумовлено аналітичною спрямованістю названих програм і стриманим ставленням до обговорюваної інформації.

Науково-популярні телебесіди відрізняються від подієвих бажанням учасників пояснити аудиторії суть наукових процесів, що виявляється на просодичному рівні в певному розширенні висотного діапазону за рахунок зміщення нижньої межі (37%) і середніх показників паузації (41%).

Морально-етичні телебесіди є максимально емоційними і експресивними порівняно з іншими видами, що пояснюється обговоренням найбільшого спектру тем, які стосуються загальнолюдських цінностей. На просодичному рівні цей вид телебесід характеризується найширшим висотним діапазоном голосу (32%) і тривалими паузами (38%).

Розважальним телебесідам властива більша емоційність і розкутість, ніж подієвим та науково-популярним телебесідам, але менша, ніж морально-етичним бесідам. Ця тенденція виявилася в розширеному висотному діапазоні голосу (35%) і коротких паузах (49%).

Специфічно-національні особливості досліджених телебесід на просодичному рівні проявилися у такий спосіб:

Україномовні телебесіди характеризуються середніми значеннями ЧОТ (34,7%), максимальними показниками інтенсивності (48,6%), мінімальними значеннями тривалості (15,2%), а також переважним використанням висхідних тонів (44%).

Російськомовним телебесідам властиві найбільш високі показники ЧОТ (51,4%), середні значення інтенсивності (39%), тривалості (31,4%), а також найчастотніше використання рівних тонів (45,6%).

Англomовні телебесіди відрізняються мінімальними показниками ЧОТ (23,6%) і інтенсивності (21,4%), максимальними значеннями тривалості (47,3%), а також переважанням низхідних тонів (57,1%).

Таким чином, результати електроакустичного аналізу підтверджують існування певного набору типологічно спільних частотних, динамічних і темпоральних характеристик, які беруть участь в організації й диференціації чотирьох виокремлених типів українських, російських та британських телебесід.

ВИСНОВКИ

Метою реферованої роботи став опис просодичних ознак, які

характеризують телебесіду як жанр телевізійного дискурсу у визначенні диференційних просодичних характеристик, що відрізняються певним чином у виявлених типах телебесід на матеріалі трьох мов — англійської, російської і української.

Телебесіду як жанр телевізійного дискурсу розглянуто з позицій теорії дискурсу мас-медіа, лінгвостилістики, лінгвопрагматики, соціолінгвістики, теорії прямої і непрямой комунікації, жанрознавства. При цьому телевізійний дискурс у жанрі телебесіди розглядається як складний лінгвістичний, комунікативний і психолінгвістичний феномен, у роботі виявляються його мовностилістичні, лінгвопрагматичні та просодичні особливості.

Лінгвістичний аналіз 300 телебесід, трансльованих українськими, російськими і британськими телеканалами, дозволив виокремити наступні типологічно спільні характеристики жанру телебесіди у трьох досліджених мовах, а саме:

Телебесіда належить до телевізійних жанрів аналітичної публіцистики і є питально-відповідною формою обговорення різних проблем із певною політичною або освітньо-виховною метою. Тематика таких передач зазвичай має певне суспільне значення.

Виокремлено чотири групи телебесід залежно від тематичного принципу — подієві, науково-популярні, морально-етичні і розважальні, відмінні один від одного тематикою, завданнями, а також колом запрошуваних гостей та експертів.

Подієві телебесіди характеризуються середнім мелодійним діапазоном (39%) і середньою тривалістю пауз (34%), що зумовлено аналітичною спрямованістю названого типу комунікації та стриманим ставленням до обговорюваної інформації.

Науково-популярні телебесіди відрізняються від подієвих бажанням учасників пояснити слухачам сутність наукових процесів, що виявляється на просодичному рівні в певному розширенні мелодійного діапазону за рахунок зміщення нижньої межі висотного компоненту інтонації (37%) і у використанні середній тривалості пауз (41%).

Морально-етичні телебесіди є максимально емоційними і експресивними порівняно з іншими видами, що пояснюється обговоренням найбільшого спектру тем, які висвітлюють загальнолюдські цінності. На просодичному рівні вказаний вид телебесід характеризується найширшим діапазоном мелодичного компоненту висловлювань (32%) і тривалими паузами при актуалізації висловлювань (38%).

Розважальним телебесідам властива більша емоційність і розкутість, ніж подієвим і науково-популярним телебесідам, але менша, ніж морально-етичним бесідам. Ця тенденція виявилася в розширеному мелодійному діапазоні фрази (35%) і вживанні коротких пауз (49%).

Встановлені схожі просодичні параметри під час диференціації різних типів телебесід можна пояснити належністю всіх трьох аналізованих мов до однієї індоєвропейської сім'ї. Проте, репрезентуючи різні групи, відповідно, германську і слов'янську, вони набувають додаткових параметрів, характерних

для просодичних параметрів телебесіди.

Досліджені телебесіди вирізняються на просодичному рівні конкретно-мовною специфікою: україномовній телебесіді притаманні середні значення ЧОТ (34,7%), максимальні показники інтенсивності (48,6%), мінімальні значення тривалості (15,2%), а також переважання висхідних тонів (44%).

Російськомовним телебесідам властиві найбільш високі показники ЧОТ (51,4%), середні значення інтенсивності (39%), тривалості (31,4%), а також найбільш частотне використання рівних тонів при оформленні синтагматичного наголосу в висловлюваннях (45,6%).

Англomовні телебесіди відрізняються мінімальними значеннями ЧОТ (23,6%) і інтенсивності (21,4%), максимальними значеннями тривалості (47,3%), а також переважним використанням низхідних тонів (57,1%) при завершенні висловлювання.

Таким чином, результати дослідження дозволяють стверджувати, що проаналізовані види телебесід мають як типологічно спільні, так і специфічні для кожної мови просодичні характеристики.

До перспектив дослідження слід віднести подальший лінгвістичний аналіз жанрів телевізійного дискурсу, виявлення їх лінгвокультурних і лінгвопрагматичних особливостей. На просодичному рівні перспективним вбачається дослідження вікових і гендерних ознак учасників різних типів телебесід на матеріалі як близькоспоріднених, так і типологічно різних мов.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ВІДОБРАЖЕНО В ТАКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ:

1. Шалёв А. С. Место телебеседы в жанровой классификации текстов / А. С. Шалёв // Записки з романо-германської філології. — Одеса : ОДУ, Одеське лінгвістичне товариство, 2003. — Вип. 14. — С. 206–219.
2. Шальов А. С. Інтонаційне забарвлення мовлення в українських, російських та британських телебесідах / А. С. Шальов // Вісник ОНУ. Серія : Філологія — Том 18. — Випуск 2 (6). — Одеса, 2013. — С. 144–148.
3. Шальов А. С. Порівняльний аналіз мелодійних характеристик мовлення в українських, російських та британських телебесідах / А. С. Шальов // Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського : Лінгвістичні науки. — Одеса : Астропринт, 2013. — № 17. — С. 223–229.
4. Шалёв А. С. Энергетические характеристики речи телебесед (на материале украинского, русского и английского языков) [Электронный ресурс] : «Universum : Филология и искусствоведение» / А. С. Шалёв // Электронный научный журнал. — 2013. — № 2 (2). — Режим доступа до журналу : <http://7universum.com/ru/philology/archive/item/406>. — Назва з екрану.
5. Шалёв А. С. Временная организация телебесед (на материале украинского, русского и английского языков) / А. С. Шалёв // Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського : Лінгвістичні науки — Одеса : Астропринт, 2014. — № 18. — С. 151–158.
6. Шалёв А. С. Жанровое своеобразие телевизионной беседы [Электронный

ресурс] : «APRIORI». Серия : Гуманитарные науки / А. С. Шалёв // Электронный научный журнал. — 2014. — № 1. — Режим доступа до журналу : <http://apriori-journal.ru/serial1/1-2014/Shalev.pdf>. — Назва з екрану.

АНОТАЦІЯ

Шальов А. С. Просодичні особливості телевізійної бесіди. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.02.15 — загальне мовознавство. — Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» МОН України, Одеса, 2014.

Дисертацію присвячено проблемам дослідження типологічно спільних і конкретно-мовних просодичних особливостей україномовних, російськомовних та англійськомовних (британський варіант) телевізійних бесід.

Проведене дослідження телебесід на матеріалі української, російської та англійської мов дало змогу виокремити чотири групи телебесід залежно від тематичного принципу, а саме, подієві, науково-популярні, морально-етичні й розважальні, що відрізняються одна від одної тематикою, завданнями, а також особистісними характеристиками запрошених гостей та експертів.

Комплексна методика проведення експериментально-фонетичного аналізу дала змогу виявити й унаочнити відмінності в частотній, динамічній і темпоральній організації різних типів досліджуваних телебесід.

Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що проаналізовані види телебесід відрізняються як типологічно спільними, так і конкретно-мовними просодичними характеристиками, що підтверджується як даними аудиторського, так і інструментального видами аналізу, а також результатами статистичної обробки всіх одержаних даних.

Ключові слова: телевізійна бесіда, масово-інформаційний дискурс, експериментально-фонетичний аналіз, просодичні засоби.

АННОТАЦИЯ

Шалёв А. С. Просодические особенности телевизионной беседы. — Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата филологических наук по специальности 10.02.15 — общее языкознание. — Государственное учреждение «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского» МОН Украины, Одесса, 2014.

В диссертации исследованы типологически общие и конкретно-языковые просодические особенности украиноязычных, русскоязычных и англоязычных (британский вариант) телевизионных бесед.

Проведенное исследование на материале украинского, русского и английского языков позволило выделить четыре группы телебесед по тематическому принципу — событийные, научно-популярные, морально-этические и развлекательные, отличающиеся друг от друга тематикой, задачами, а также личностными характеристиками приглашенных гостей и экспертов.

Комплексная методика проведения экспериментально-фонетического

анализа дала возможность выявить и наглядно показать отличия частотных, динамических и темпоральных характеристик исследуемых телебесед.

Общие для трех языков закономерности и специфические особенности просодического оформления телевизионных бесед, а также интерпретация полученных результатов с учетом исторически сложившейся структуры украинского, русского и английского языков позволили установить, что для событийных телебесед характерны средний высотный диапазон голоса и средние паузы, что обуславливается аналитической направленностью этих программ и сдержанным отношением участников к обсуждаемым событиям. В отличие от событийных, научно-популярным телебеседам свойственно некоторое расширение высотного диапазона за счет снижения нижней границы и употребление пауз средней длительности. Морально-этические телебеседы, как наиболее экспрессивные, отличаются самым широким высотным диапазоном при оформлении высказываний и длинными паузами. Развлекательные телебеседы более эмоциональны по сравнению с событийными и научно-популярными, но менее эмоциональны, чем морально-этические телебеседы, характеризуются расширенным мелодическим диапазоном высказываний и употреблением коротких пауз.

Конкретно-языковая специфика исследованных телебесед на просодическом уровне проявляется следующим образом: для украиноязычных телебесед характерны средние значения ЧОТ фразы, максимальные показатели интенсивности, минимальные значения длительности, а также преобладание восходящих тонов в финальной части высказываний; русскоязычные телебеседы характеризуются наиболее высокими показателями ЧОТ фразы, средними значениями интенсивности, длительности, а также наиболее частым использованием ровных тонов при оформлении синтагматического ударения; англоязычным телебеседам присущи минимальные значения ЧОТ фразы и интенсивности, максимальные значения длительности в высказывании, а также преобладание нисходящих тонов при оформлении завершающей части высказывания. Установленные закономерности объясняются синтетическим строем украинского и русского языков в отличие от аналитического строя английского языка; большей значимостью длительности при акцентном выделении слов в славянских языках по сравнению с английским, в котором более важен мелодический компонент; несовпадением интонационных маркеров отдельных модальных значений, сформировавшихся в процессе исторического развития каждого из сопоставляемых языков.

Ключевые слова: телевизионная беседа, массово-информационный дискурс, экспериментально-фонетический анализ, просодические параметры.

SUMMARY

Shalyov A. S. Prosodic Features of the TV Talk Show. — Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Philology, Speciality 10.02.15 — General Linguistics. — The State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky» of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Odesa, 2014.

The thesis is devoted to the problem aimed at researching typologically common and specific speech prosodic features of TV talk shows broadcast in the Ukrainian, Russian and English (British variant) languages.

During the designated research based on the material of the Ukrainian, Russian and English languages four groups of TV talk shows were distinguished according to the thematic principle; they are: event-triggered, popular-scientific, moral-ethic and entertaining talk shows. These talks differ from one another in topics, aims, and individual characteristics of the invited guests and experts.

Complex methods of the experimental phonetic analysis contributed to revealing certain differences in melodic, dynamic and temporal organisation of various types of the investigated TV talk shows.

The conducted experimental phonetic research enabled us to state that the examined types of TV talk shows differ in both typologically common and specific speech prosodic features. The gained result was confirmed by auditory and instrumental types of analysis and by the results of statistic data processing.

Keywords: TV talk show, mass-informative discourse, experimental phonetic analysis, prosodic means.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

ШАЛЬОВ АНДРІЙ СТАНІСЛАВОВИЧ

УДК [811.111:811.161.1:811.161.2]'42:801.6:654.197(043.3)

ПРОСОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ БЕСІДИ

10.02.15 – загальне мовознавство

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

Одеса – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі германської філології Інституту філології Чорноморського державного університету імені Петра Могили, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник доктор філологічних наук, професор
Бровченко Тамара Олександрівна,
Чорноморський державний університет
імені Петра Могили,
професор кафедри германської філології.

Офіційні опоненти: доктор філологічних наук, професор
Стеріополо Олена Іванівна,
Київський національний лінгвістичний університет,
професор кафедри германської і фіно-угорської
філології;

кандидат філологічних наук, доцент
Дерік Ілона Морисівна,
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»,
доцент кафедри перекладу і теоретичної та
прикладної лінгвістики.

Захист відбудеться «27» червня 2014 р. о 12.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 41.053.05 Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за адресою: 65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за адресою: 65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 36.

Автореферат розіслано «27» травня 2014 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Е. В. Ларіна

Підп. до друку 23.05.2014. Формат 60х90/16. Папір офсетний.
Гарн. «Times» Друк цифровий. Ум.-друк. арк. 0,9.
Наклад 100 пр.
Видавець Букаєв Вадим Вікторович
вул. Пантелемонівська 34, м. Одеса, 65012.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2783 від 02.03.2007 р.

Тел.: 0949464393, 0487431393 email – 7431393@gmail.com